

národní
úložiště
šedé
literatury

Literka - listopad 2008. (Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě)

Památník písemnictví na Moravě
2008

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-135855>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 06.05.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

CYKLISTICKÁ ARCHEOSTEZKA KLUBU PŘÁTEL PAMÁTNÍKU

I letos jsme v rámci Klubu přátel Památníku písemnictví uspořádali podzimní cyklostezku. Pravda, neměla sice literární charakter jako loni, kdy jsme se vydali po stopách Petra Bezruče, ale to nic neubíralo na kulturně-historickém ladění celého výletu. Vydali jsme se totiž do míst spjatých s naší velkomoravskou a habánskou historií.

Akce se konala v sobotu 11. října 2008. Prvním dopravním prostředkem byl vlak, kterým jsme se dopravili do Vranovic. Tam se připojili zbytek motorizovaných účastníků. Z nádraží jsme v mlze vyrazili podél trati do Pouzdřan k první zastávce u historického domu s habánskou minulostí. U něj jsme si krátce připomněli historii novokřtěnců na Moravě.

Přes spodní hráz Mušovských jezer jsme dorazili do Dolních Věstonic – významné lokality naší slovanské minulosti. Hlubší poznatky jsme získali sice v nevelké, ale o to názornější a zajímavější expozici Regionálního muzea v Mikulově se sídlem v Dolních Věstonicích. Naše cesta pokračovala směrem na Pavlov kolem světoznámých archeologických nalezišť pod Dívčím hradem. Uspokojeni novými historickými a kulturními poznatky jsme se již upřímně těšili na milé posezení na chalupě vedoucího Památníku písemnictví na Moravě. Návštěva byla sice vykoupena výstupem do prudkého pavlovského kopce, ale pěkné přivítání a občerstvení nám bylo dostatečnou odměnou.

A při cestě zpět jsme ještě našli síly na plánování dalšího výletu s Klubem přátel Památníku písemnictví.

Otokar Březina v korespondenci

Rok 2008 je rokem tzv. osmičkových výročí. V Památníku písemnictví na Moravě si některé události z let, jejichž letopočet končí osmičkou, nepřímou připomeneme na výstavě s názvem Spadané listy. Součástí expozice jsou totiž listy-dopisy napsané v letech 1908, 1918, 1928, 1938, 1948, 1958 a 1968, v nichž se pisatelé často vyjadřují k dobovým politickým událostem. Nemenší míru pozornosti na výstavě však věnujeme i dopisům milostným nebo naopak oficiálně strohým. Překvapením jistě budou dopisy svým způsobem „pozoruhodné“. K nim patří například listy, v nichž se básník Otokar Březina, který prožil téměř celý svůj život vasketickém ústraní, vyjadřuje ke své kandidatuře na Nobelovu cenu nebo reaguje na udělení tzv. Velké státní ceny.

Podle nejnovějších údajů z let 2002 a 2003 byl Otokar Březina nominován na Nobelovu cenu za literaturu celkem osmkrát (v letech 1916, 1917, 1918, 1920, 1921, 1925, 1928 a 1929). V roce 1918 na tuto událost reaguje v dopise adresovaném Arnu Novákovi ze dne 17. ledna 1918: „V článku činí se zmínka o mé kandidatuře na Nobelovu cenu. Necítím se vnitřně oprávněn, abych mohl přijmouti tuto cenu, a musil bych ji odmítnouti, i kdyby snad proti očekávání byla mi přirknuta. Na místech, kde stojím, nemůže mi svět už ničeho dáti. Všechny dary a pocty byly by mi jen marným utrpením a tíží. Co mám snad ještě říci národu svému a všem bratřím, mohu říci jen jako dosud: svoboden vnitřně, bez závazků k mocím tohoto světa, poslušen jedině svého vnitřního hlasu. Byl bych vděčen, kdyby tento můj pohled na věci znám byl na rozhodujících místech, aby mě dílo ze všech úvah o udělení ceny bylo vyloučeno.“

O deset let později, rovněž v „osmičkovém roku“ 1928, byla Otokaru Březinovi udělena tzv. Velká státní cena spojená s finančním obnosem 100 000,- korun. I v tomto případě se Otokar Březina zachoval přinejmenším překvapivě, když celou částku věnoval spisovatelskému spolku Svatobor. Svědectví o tomto činu nám podává dopis adresovaný Emanuelovi Chalupnému ze dne 6. října 1928: „Drahý příteli, právě v době, kdy jsem obdržel milý Váš list, napsal jsem našemu ministru školství dopis, v němž jsem poděkoval za čestnou cenu, která mi byla udělena, ale peněžité dar, jehož se mi cenou dostalo, odevzdal jsem do rukou ministra, aby peněz užil, jak uzná za vhodné, k prospěchu české duchovní tvorby.“

Vernisáž výstavy *Spadané listy se uskuteční 11. listopadu v 16 hodin, pro veřejnost bude výstava otevřena od 12. listopadu do 7. prosince 2008.*

MORAVSKÁ VINAŘSKÁ OBEC ČEJČ

Patřím ke služebně nejmladším pracovníkům kolektivu Památníku, říkám (pardon, píšu) služebně – nikoliv věkově – to jsem věkový průměr naopak spíše zvýšila. Abych nezdržovala kolegy dlouhým představováním nebo dokonce přece jen obsažnějším životopisem, řekla jsem si, že místo sebe představím svou rodnou obec. A tak vzniklo ne zcela vážné 1. výjezdní zasedání PPM v místě mého bydliště, vinařské obci Čejči. Počasí bylo jako na objednávku: mírně větrný, ale krásný slunečný podzimní den jako stvořený pro procházku obcí a poznání místních pamětihodností. A není jich málo: barokní kostelík sv. Vilibalda, pamětní deska TGM (v Čejči se učil kovářem), barokní sýpka, vzorně upravený park, léčivý sirmý pramen Heliga a ... vinné sklípky. Malý výšlap do velkého kopce nad vinice poskytl dokonalý panoramatický obrázek vesničky jako na dlani. Malované vinné sklepy připomenuly zdejší slovácký folklor a pohárek dobrého českého vína v tomto případě zapůsobil jako živá voda. Pokud vám místní jména Žalio, Bíza či Šalé znějí mírně francouzsky, nemylíte se. Po stopách Francouzů (kteří jsou i mými předky) z roku 1771 v Čejči a po dalších památkách TGM v této lokalitě můžete zapátrat i vy. Vše to všem návštěvníkům Jižní Moravy doporučuji.

Alena Trojanová se kromě katalogizování nejmodernějších přírůstků do knihovny Muzea Brněnska stará také o zdraví svých kolegů v Památníku, a to pravidelným přísunem vitamínů v nejrůznější podobě ze své zahrádky.

3 otázky pro Jiřího Opelíka

Jak jste vnímal rok 1938?

Byl jsem teprve osmiletý kluk, ale vnímal jsem jej kupodivu už politicky: jako konflikt Čechů s Němci. Vždyť jsem si každý den četl v Lidovkách, oba prázdninové měsíce jsem strávil na „čáře“ (v Bílé Vodě na československo-německé hranici, kde jsem každý den obědval s jedním hraničářem a s napětím naslouchal jeho vyprávění), doma v Olomouci jsem se účastnil prakových bitek s německými kluky v bílých podkočenkách, s tlukoucím srdcem jsem z okna přihlížel nočnímu pochodu tisíců mužů vyplňujících ulici po celé její šíři a hromově skandujících „Vojsko do zbraně!“ Je příznačné, že si na události toho roku pamatuji jen po „Mnichov“ – pak až na 15. březen.

Jak jste vnímal rok 1948?

Jako mladičkový „intelektuál“, který nedá dopustit na své ideály vyčtené z levicové literatury domácí i evropské, ale který také právě prožívá svou generační vzpuru proti rodičům, takže neslyší, co mu říká vědoucí a brzy nato těžce zkoušený tatínek. Byl jsem pitomeček hrdý na to, že se mohu, poprvé v životě, zúčastnit generální stávkou a že mohu na gymnáziu spoluzakládat Svaz české mládeže. Trvalo mi až do roku 1950, kdy jsem pod nárazy násilnické reality začal prohlédávat, co je tahle vládnoucí strana vlastně zač.

Jak jste vnímal rok 1968?

Byla to velká úleva, že okovy povolily, a zároveň spontánní víra, že se otevírají prostory pro nové a rozmanité tvůrčí aktivity. Tento pocit byl docela v souladu s mým soukromým pocitem, že sám jsem v docela dobré profesní formě. Redakční ovzduší v Hostu do domu a v Literárkách bylo elektrizující, na olomoucké fakultě mě rehabilitovali za to, že mě poslali do fabriky, a já jsem tam z Prahy celý rok směl jezdit přednášet. Ale zároveň jsem byl hodně zdrženlivý. Jednak jsem na vlastní kůži zažil, že to u nás chodí ve vlnách: žádné „tání“ nevydrželo dlouho a brzy bylo vystřídáno „přituhnutím“, jednak jsem jako „nestraník“ vyostřeně vnímal, že jde přednostně o vnitrostranickou záležitost, kterou mohu vítat, ale nemohu se s ní ztotožnit.

Doc. PhDr. Jiří Opelík, CSc. (narozen 21. října 1930 v Olomouci) vystudoval češtinu a němčinu na FF UP v Olomouci, 1954–1961 byl asistentem na katedře bohemistiky FF UP, z toho 1959–1960 nuceně pracoval jako pomocný dělník v Moravských železárnách v Olomouci. Od roku 1961 působil v Ústavu pro českou literaturu ČSAV, v roce 1991 se stal vedoucím redaktorem Lexikonu české literatury. Z jeho děl: Nenáviděné řemeslo (1969), Josef Čapek (1980), Milované řemeslo (2000) nebo Holanovské nápovědy (2004).